

DE KONING DER KONINGEN TE GAST BIJ....DE KONINGIN DER BADSTEDEN
- HET EERSTE SJAH-BEZOEK AAN OOSTENDE OP 11 AUGUSTUS 1900 -

door Ivan VAN HYFTE

Deze nogal pompeuze titel voor de sprookjesvorst is zowat 2.500 jaar oud toen Xerxes, Cambyses en andere Darius over een omvangrijk imperium in het nabije Oosten heersten.

"Le Roi des Rois" schrijft Le Carillon wiens reporter wij een 14-tal dagen meevolgen met het bezoek dat vele jaren in Oostende tot de verbeelding is blijven spreken. Hopelijk is de journalistieke vrijheid van de man zoveel mogelijk journalistieke geloofwaardigheid.

* * *

Zaterdag 11 augustus. 9.50 u. Uit het station van Parijs rolt een bijzonder treinstel met aan boord MOUZZAFER-ED-DINE. Bij zijn omvangrijke entourage horen ook de Groot Vizier MIRZA ASHGAR KHAN en de Minister van Openbare Werken MOHADES-EL MAMALEK. Om 15.21 u wordt in het station van Menen een massa volk door politie en gendarmes op afstand gehouden want de sjah ruilt de koninklijke trein voor die van Leopold II en dit onder het spelen van de Perzische hymne.

In Oostende zelf zaten ze ondertussen ook niet stil. Langs de route naar het Royal Palace Hotel staan reusachtige masten, spiraalvormig versierd met dennen en veelkleurige trofeeën. Boven de hoofdstraten hangen schilden in Perzische kleuren waarop zowel de zon als de leeuw prijkt. Twee immense triomfbogen verbinden de Kapelle- met de Weststraat. Heel wat inwoners hebben hun huizen bevlagd. De vlaggen en wimpels spreken een kosmopolitische taal. Al vanaf 16 u komt een uitgelaten massa nieuwsgierigen in beweging.

17 u stipt. In het zwart gekleed met een "redingote" aan stapt gewichtig een zichtbaar vermoeide vorst met zijn suite uit op het perron. De harmonie van het 3e linieregiment speelt Salam en daarna het Perzisch nationaal lied. Generaal DENYS, bevelhebber voor de beide Vlaanderen, provinciecommandant GAUCHIN, gouverneur baron RUZETTE, burgemeester PIETERS en zijn schepenen CNUDE, FERMON, LIEBAERT en VAN IMSCHOOT verwelkomen hem en begeleiden hem naar een salon, speciaal gereserveerd. Schitterende bloementuilen van het huis Henri SMIS-VALCKE worden door de dames geoffreerd.

Daarna stapt hij in een landau die de consul-generaal van Perzië in Antwerpen hem ter beschikking heeft gesteld. Een stoet voertuigen, gesloten door 2 eskadrons gidsen en rijkswachters rijdt door de Kapellestraat, over het Wapenplein door de Weststraat en de Koningstraat. Na 15 minuten ziet hij de Perzische vlag wapperen op de 2 torens van de hoofdvleugel van het Palace. In een stofwolk duikt de omvangrijke groep door de ingang met in hun zog het voertuig van de sjah dat in de tuinen verdwijnt. Door die "coup de vent" is de nieuwsgierige massa er aan voor zijn moeite.

Dir. STEINSCHNEIDER en sekret. FABRIS ontvangen en begeleiden hem naar zijn appartementen waar hij kennis maakt met een gehele verdieping die voor hem speciaal is afgehuurd. Even later ontvangt hij vanop een divan de officiële personaliteiten die al een tijdje hun opwachting maakten.

Onze journalist mocht ook even een indiscrete blik werpen op de volledig afgezonderde en goed bewaakte etage. Een antichambre in empire-stijl, een luxueuze en comfortabele slaapkamer, een fumoir in oosterse stijl met opvallende Smyrna-tapijten. De sfeer van duizend en één nacht is hier voelbaar aanwezig. Het gerucht liep al rond dat 14 prinsessen die avond gearriveerd waren...

Verder een salon de réception in Louis XIV-stijl, met piano. Tenslotte een badkamer met voor die tijd "des engins les plus perfectionnés servant aux ablutions". Een privé-telefoon is ook ter beschikking.

Eenmaal de receptie ten einde neemt de vermoeide MOUZZAFER er een uurtje van tussenuit want voor het avondmaal dat volgt, wil hij uitvoerig zijn tijd nemen. De meest excellente, gechambreerde wijnen worden al uit de kelder gehaald want op het menu staat :

- Potage Ambassadeur
- Truite meunière à la chevalière
- Selle de Behague à la Renaissance
- Ramiers d'Afrique en cocotte
- Coeur de Romaine
- Petits pois à la française
- Aubergines au gratin
- Poires Condé
- Fruits et Bombes glacés

Komt het water U ook niet in de mond ?

Zijn ministers souperen apart bij gangen die ook mogen gezien worden :

- Croute au pot
- Filet de Barbue Mornay
- Timbale Financière
- Quartier de Paulliac rôti - Salade
- Pilaf à la Turque
- Petits pois à la française
- Biscuits Marguerite
- Desserts

Zoiets vertaal je best niet !...

De nacht valt in en buiten hoor je niks dan doffe, welgemeten passen van schildwachten. Aan de ingang wordt een bloemenkorf in de vorm van een schip afgegeven. De Société française de Bienfaisance had zich een andere ontmoeting voorgesteld. Hoelang zou de fleuriste aan de Van Iseghemlaan, Sarah MEY, niet aan het stuk gewerkt hebben ? Mensen van de Crèche Louise Marie kunnen evenmin een boeket anjelieren en orchideeën persoonlijk overhandigen...

Zondag 12 augustus. De tweede dag op het programma is duidelijk minder zwaar : Oostendse sight-seeing. Begeleid door politie op de

fiets en rijkswacht in burger gaat het door het idyllische Maria-Hendrikpark. Burgemeester PIETERS mag naast de keizerlijke gast plaatsnemen maar verkiest per fiets aan zijn zijde te rijden.

Men keert terug over de rustige Avenue de la Reine want de sjah wil de dijk op. Hij wordt er warm toegejuicht door een menigte Oostendenaren en de buitenlandse kolonie.

Maandag 13 augustus. De paardewedrennen moeten hem ter ore gekomen zijn. Met een gevolg van 7 landaus trekt hij richting koninklijke tribunes waar politiecommisaris TILKENS en zijn manschappen alles in het werk stellen opdat hij ongestoord zijn verreijker kan bovenhalen. In de Prix Neptune klaart zijn gezicht op wanneer zijn 2 paarden in de winnende volgorde arriveren : 475 F levert hem het gokje op. Hij houdt er enkel 5 F van over want de rest vloeit af naar het personeel van het hippodroom. Na de Steeple Cheese begeeft hij zich onder de massa. "Vive le sjah de Perse" is niet uit de lucht.

Dinsdag 14 augustus. De Cercle Equestre d'Ostende organiseert een gymkhana. President Max VALCKE is in zijn nopjes als hij zijn eregast enkele hippische stunts laat zien. Snelle ruiters ontzadelen hun paard, geven een boeket aan een dame en met het zadel in de hand rennen ze om het eerst naar de aankomstlijn. Prix des Cowboys. Of wat dacht je anders ? Anderen springen van hun paard, trekken een nachtkleed aan, zetten een Pierrot-muts op en met kandelaar in de hand stuiven ze terug. Nog andere ruiters komen aan te paard en moeten op een ezel terug. Dit wekt nogal hilariteit op de tribunes en dit voor een... Grand Prix d'Ostende. Vóór hij om 17.00 u verwacht wordt op het Koninklijk Chalet bij prinses CLEMENTINE, brengen alle cavaliers een triple hurrah als afscheidssalut aan de vorst.

Woensdag 15 augustus. Om 10.00 u verlaat hij het Palace Hotel voor een frisse wandeling op de dijk. Er kan zelfs een ritje vanaf met een stoom-automobiël. Achteraf bestelt hij bij de vertegenwoordiger van de constructeur verscheidene Stanley-modellen voor persoonlijk gebruik. Leden van zijn gevolg doen het hem na. Op zijn tocht ontmoet hij ook de weeskinderen van het Vincentius en pensionaires van het Sanatorium. De twee weldadigheidsinstellingen moeten onder elkaar 2.000 F verdelen.

In de namiddag wacht hem een nieuwe Oostendse attractie : de Tir aux Pigeons. Hij krijgt er een "fusil de précision" aangeboden waarmee hij meerdere vogels neerhaalt. Alzo laat je toch niet je schutterstalent zien, denkt hij. Twee vogels in een kooitje tegelijk loslaten en met succes neerknallen. Algemeen applaus ! Ook dit vindt hij beneden zijn Perzische waardigheid. Vijf frankstukken worden opgegooid en met een "précision remarquable" zijn de dames in alle staten. Ze krijgen daarenboven de stukken als souvenir.

's Avonds heeft de koningin (der Badsteden) nog troeven achter de hand : haar riant Kursaal met dirigent RINSKOPF. De Burgemeester ontvangt een elitair gezelschap in de koninklijke loge maar zit er toch wat nerveus bij. Kursaalabonnees klimmen onbeleefd op de stoelen om de hoge gasten te bekijken "comme des bêtes curieux". Schepen FERMON laat vlug de neutrale zone ontruimen en zaalwachters manen aan neer te zitten. De sjah zal zich wel een incognito-bezoek anders hebben voorgesteld. De solozang van Madame

KUTSCHERRA strijkt alle plooiën effen en de vorst geeft zelf het signaal aan om te applaudisseren.

Donderdag 16 augustus. Halfzes. Een ongewoon uur om de sjah in de Gare Maritime aan te treffen. Ook hotelier Auguste STRACKE is al vroeg uit de veren. Aan boord van de luxueuze Princesse Clémentine biedt hij de hoge gast een prachtig kussen met erop echte bloemen aan. "Dieu protège le Sjah" staat erop te lezen. De Perzische vlag wappert in de Oostendse zeebries. Amper 25 minuten - "il est un peu dérangé par le mouvement du navire" - vertoeft de vorst op het water.

Terug in zijn Palace staan 2 Vincentius-weeskindjes ongeduldig met een briefje in de hand om hem te bedanken. Hij tilt ze op en drukt ze tegen zijn wang. De begeleidende dames Amélie en Marie VAN ISEGHEM glunderen...

's Avonds is er in zijn "eigen" Grand Palace Hotel een soirée dansante gepland. Om kwart vóór tien -komt hij in grandeur naar beneden en betreedt de balzaal waarna hij een militaire groet brengt. Bij het voorbijgaan brengen alle dames een "révérence" die hij beantwoordt met een plechtige buiging. Bij het orkest staat voor hem een canapé klaar. Een Turk, "coiffé du fez rouge", komt naar hem toe. Het is GHAZI MOUKTAR PACHA, de bekende generaal uit de Russich-Turkse oorlog. Ze praten rustig en familiair met elkaar.

Het dansen herbegint, nu nog geanimeerder dan daarnet. Dames wedijveren met elkaar in elegantie en exotische toiletten. De ongekroonde Europese elite is er : de prinses KARAGEORGEVITCH (uit Parijs), mademoiselle KOUSNETZOFF en haar familie (uit Moskou), de Weense gravin SZFARNAY-HADIK, barones P.V. JANSKY (uit Munchen), mademoiselle Caroline ELY (uit New York), om het bij enkele namen te laten. Ook de AGA KHAN loopt in de kijker. Om elf uur trekt de sjah zich terug in zijn appartementen. Blijkbaar heeft hij het hier naar zijn zin want nog dezelfde avond wordt beslist zijn verblijf te verlengen tot de vierentwintigste...

Vrijdag 17 augustus. De Koningin de Badsteden is zelf gastvrouw. 's Middags wordt een diner aangeboden vanwege het stadsbestuur. Binnen in het stadhuis, op de eretrap die naar de feestzaal leidt, vormt een cordon schutters van de Burgerwacht een erehaag. Even later zit de sjah in de balzaal die voor de gelegenheid grandioos verlicht is met honderden elektrische lampjes, aan tafel. Restaurateur van het Kursaal, P. DECLERCQ staat voor de gewichtigste taak uit zijn gastronomische carrière. Voor zijn 64 couverts heeft hij uit zijn wijnkelder een Graves 1884, een Chateau Larose 1872 en een Romanée Conty 1871 opgediept.

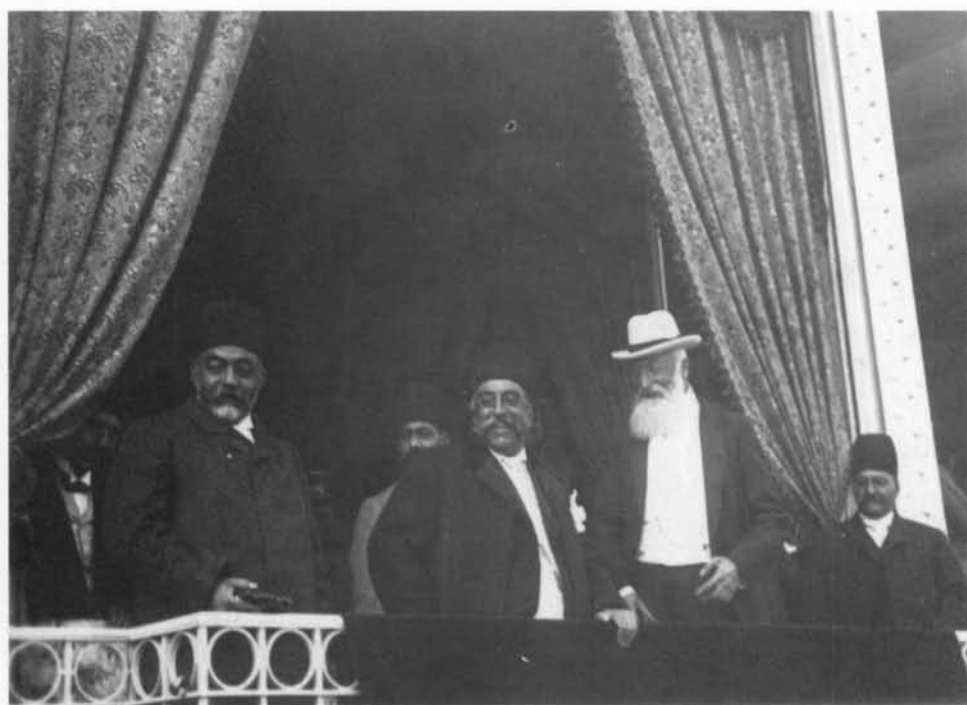
De vele militaire en burgerlijke dignitarissen houden gewichtig de menu-kaart voor zit uit :

- Huitres royales d'Ostende
- Suprême de soles à la Welkyrie
- Noisettes de pré-salé Rachel
- Pointes d'asperges à la crème
- Petites poulettes des Champs
- Salade Impériale
- Glace en surprise
- Fruits - Dessert
- Café - Liqueurs

DE SJAH VAN PERZIE TE OOSTENDE

Sjah Mouzafer-Ed-Dine met zijn ministrieel gevolg op de zeedijk (1905).

Koning Leopold II met de Sjah in de koninklijke tribune op de Wellingtonrenbaan (1902).

Tijdens het banket staat de Burgerwacht onbeweeglijk en tactvol rond de tafel van de sjah. En dit voor een vrijwilligerskorps ! Hiervoor krijgen ze achteraf champagne aangeboden van hun burgemeester... Het dessert is aan de gang en plots staat die op. "Je bois à la santé de Sa Majesté impériale le Sjah et je le remercie de son visite à Ostende". Op zijn beurt heft de Perzische vorst het glas en wenst de afwezige Leopold II alle gezondheid toe.

Alvorens terug te keren naar zijn hotel vertoont hij zich nog even op het balkon aan de massa wachtenden die op het Wapenplein zelfs de kiosk hebben ingenomen...

Zaterdag 18 augustus. La Fête des fleurs. Bloemencorso. Longchamps fleuri. Hoogdag van de Oostendse bloemisten die deze jaarlijkse traditie letterlijk in de bloemen zetten. Henri SMIS-VALCKE en Sarah MEY zijn "maisons de tout premier ordre". Extra werklui worden voor talrijke bestellingen aangeworven. Het sjah-bezoek geeft aan het toeristisch evenement een extra dimensie.

Schitterend weer die dag. De zon glinstert in de zee en kroont de golven met zilver schuim. Alle straten die naar de dijk lopen, zijn afgesloten. Rijkswacht en politie missen autoriteit om de mensenzee in toom te houden. Op de promenade zijn kiosken voorbehouden aan de jury, de harmonie Euterpe, de muziekkapel van het 3e Linie-Regiment en de filharmonie. Over het huis NYSSSEN is een tribune opgeslagen voor de sjah en zijn ministers.

De corso begint. Drie rijen stoelen vergapen zich aan een dubbele rij versierde voertuigen die nauwelijks te herkennen zijn door de orchideeën, witte rozen, margrietten, gele dahlia's, viooltjes, mimosa's, hortensia's en roze gladiolen. De Côte d'Azur in Oostende ! De stadbeiaard is hoorbaar. De zeebries laat nu en dan het roze en groene stof van confetti opwaaien, die kinderen samen rapen en opgooien in dwarrelende wolkjes. De Cercle Equestre vormt een stoet op zich zelf. Een roze wagen wordt bekroond. De sjah overhandigt zelf een rozentuיל aan "une des plus délicieuses mondaines fréquentant annuellement notre plage".

Ceremoniele koetsen houden halt vóór de tribune. Onder een regen van geparfumeerde bloemen en hoerah-geroep stapt de hoge bezoeker in. Hij heeft foto's laten nemen van het feeëriek spektakel.

In welke collectie of archief in Teheran (of elders) zouden die zich nu bevinden ?...

Zondag 19 augustus. Elf uur. Vóór het Palace Hotel staat de wapenlobby present. Twee vertegenwoordigers van F.N. Herstal (bij Luik) maken op de dijk hun opwachting. Nu en dan kijken ze naar de vloedlijn. Op het vlakke strand liggen verspreide flessen met citroenen erop. De succesvolle schutter van de Tir aux pigeons komt er aan. Hij test een Mauser en een Albini-geweer. De citroenen moeten er aan geloven. De journalist voegt er niet aan toe of de bestelling doorgaat...

Wat kunnen Brugge en Perzie in hemelsnaam met elkaar gemeen hebben. Toen de Belgische minister in Teheran, baron d'ERP, er enkele jaren terug zijn dochter aan de sjah voorstelde, maakte het meisje indruk. Groot was de verbazing toen de Pers vernam dat ze later in een Brugs klooster was ingetreden. Hij moest haar terug

zien ! Vandaag spoort hij naar het Venetie van het Noorden. Op weg naar het Sint Janshospitaal hoort hij vanuit de Steenstraat de voor hem ongewone klank van het Belfort. 94 jaar vóór de grote Memlinc-tentoonstelling brengt hij hulde aan de Duitse Bruggeling en de meesterwerken van de Vlaamse schilderschool. Het bezoek is kort want hij wil Mademoiselle d'ERP ontmoeten. In de tuin van het St. Vincentius à Paulo klooster staan weesjes netjes op een rij. De kloosterlinge wijkt niet van moederoverste en begroet haar onverwachte gast; Hoogstverbaasd kijkt ze op als ze verneemt, via een tolk, dat ze 2.000 F in ontvangst moet nemen...

Hij wil nog religieuzen zien en trekt naar het Begijnhof. Even later vindt hij de Lac d'Amour (Minnewater) het meest pittoreske van Brugge. De prestigieuze schouw van het Brugse Vrije kan er nog net bij want gouverneur RUZETTE wil hem met samovar en champagne in zijn salons ontvangen. Zijn echtgenote vindt het fijn een langdurig gesprek met hem te hebben.

Maandag 20 augustus. De directie van het Palace Hotel heeft vernomen dat zijn beroemdste gast een kennis is van "fêtes pyrotechniques" en organiseert een spetterend vuurwerk. Het opnieuw talrijk opgekomen publiek kan zijn ogen niet geloven bij het zien van somptueuze luxe alom. Salons zijn elektrisch verlicht en met Perzische vlaggen versierd. De grote tuin is één bloementapijt. Opeens davert de grond. Aanhoudend geknal en geknetter in de inktzwarte hemel. Boven de angstige menigte klimmen lange gouden vuurpijlen die in vele kleuren uiteenspatten. Molentjes en watervalletjes spuwen een zilveren regen. De lucht zit vol serpentes, smaragden en robijnen als het sluitstuk er aankomt : de "bouquet diablement magnifique".

Daarna galabal. Het orkest zit te midden lover. Er boven hangt een portret van de sjah, geschilderd door Emile WAUTHIER. Rechts van deze estrade is een keizerlijke tribune getimmerd met er op een troon. Stoelen wachten op ministriële eregenodigden. De nationale hymne weerklinkt als de man zijn intrede maakt. Als een oosters monarch overschouwt hij met genoegen de koppels die vóór hem defileren en graag opnieuw voorbij flaneren. Onze kroniekschrijver noteert maar liefst 81 namen uit dit uitgesproken elitair clubje dat hier elkaar rendez-vous geeft voor het zoveelste bal.

Dinsdag 21 augustus. De sjah neemt een snipperdag. Na het laatavondprogramma van gisteren beslist hij vanmorgen zijn hotel niet te verlaten. Hij dejeuneert, zoals gewoonlijk, 's middags maar een dijkwandeling is voor hem een must.

Na het tafelen gaat al zijn aandacht naar vrouwen die tot aan hun heupen in het zeewater ploegen. Het zijn visserinnen die een groot vierkant steeknet voor zich uitduwen. Tussen twee on-realistische werelden ligt het brede strand...

In de namiddag toert hij met zijn entourage rond in het Maria Hendriapark. Jammer voor de ongeduldige kinderen die in de rotonde van het Kursaal op hem zitten wachten voor hun verkleed kinderbal. Boerinetjes, alsaciennes, mandarijnen, wit-zijden pierrots en pierrettes en zeelui krijgen enkel een hand van de Perzische eerste minister. De kleine Josephine Baker had zo graag "le prince SHAHrmant" gezien...

Woensdag 22 augustus. Half negen 's avonds. Place d'Armes doet zijn naam alle eer aan want wapens, troepen en gala-uniformen moeten die avond een spektakel opvoeren, "le plus beau que nous ayons jamais vu" (het zoveelste al !). Veertien muziekkorpsen en zevenhonderd vijftig soldaten met daartussen achthonderd toortsen Bengaals vuur, driehonderd fakkels en honderd Japanse lantaarns vormen één formatie vóór het Casino.

Plots, vóór iedereen beseft wat er gaande is, ontsteken de soldaten samen alle vuren. Oogverblindend ! Tromgeroffel, klaroen- en trompetgeschal geven rillingen. Salamen, de Perzische hymne klinkt opnieuw bekend in de oren. De stoet zet zich in beweging en verdwijnt in de Louisastraat, richting Zeedijk. In de Vlaanderenstraat rennen nieuwsgierigen en troepen samen voor grenadiers, karabiniers, lansiers... De optocht met fakkellicht is er opnieuw : één lange file veelkleurige en glinsterende uniformen, klaar voor hun defilé. Harmonieën en fanfares voeren om beurten nummertjes op.

Terwijl de stoet richting Koninklijk Chalet trekt - waar prinses CLEMENTINE hoog vanuit haar appartementen ook de taptoe meemaakt - grijpt een gala-bal plaats in de sprookjesachtige balzaal van het Casino. MOUZZAFER vraagt burgemeester PIETERS of hij alle aanwezige dames aan hem wil voorstellen. Die zit er enigszins mee verveeld en legt hem diplomatiek uit dat hij niet al die vrouwen persoonlijk kent. Om toch aan zijn wens te voldoen vraagt hij of ze zich met zijn allen willen opstellen over heel de zaal. Coup d'oeil unique : langzaam passeert vóór hen de sjah. Het orkest Pietro LANCIANI nodigt uit ten dans...

Donderdag 23 augustus. De geplande terug reis nadert maar de dagelijkse wandelkuur op de dijk wil hij voor niks missen. Aan de poorten van het Chalet ontmoet hij Leopold II die verrassend genoeg nog niet zo vaak in het stuk is voorgekomen. Van het intiem onderonsje is niets bekend. 's Namiddags is er al een tegenbezoek. Vermoedelijk is over de onderscheidingen in de Orde van de Leeuw en de Zon van Perzie gepraat. Meer dan 40 vooraanstaanden komen voor de groene band in aanmerking.

Om 16 uur rijdt hij, voorafgegaan door een peloton rijkswachters te paard naar het uiteinde van het westerstaketsel. Een uurtje later is hij terug thuis.

's Avonds biedt prins AGA KHAN een banket van 60 couverts aan ministers en gevolg van de sjah. Opnieuw "toilettes superbes". Jammer voor hen want de vorst is niet aanwezig.

Vrijdag 24 augustus. In zijn royaal appartement maakt zijne Keizerlijke Hoogheid zich in galakostuum op. De edelsteen op het Khola-hoofddekseel is een blikvanger. Zijn omgeving, "en grande uniforme", heeft alle goud, zilver en decoraties bovengehaald. Het afscheid met de directie en personeel is hartelijk.

Om half twee, aan het station, betuigt het schepencollege aan zijn meestbesproken gast voor het laatst alle eer. Die drukt zijn tevredenheid uit over zijn langdurig verblijf. Precies om 13.52 u rolt de trein zachtjes het station uit.

Eén zaak stond toen al vast : de Koningin (der Badsteden) wilde hij en zou hij terugzien....